

KILLAN 30 ENSIMMÄISTÄ VUOTTA | 25.11.2010

(Teksti on lyhennelmä Ahti ja Jyri Paulaharjun ansiokkaista patteriston ja killan historiikeista, tekstin on koonnut Pentti Pohjola)

Mittauspatteriston Killan perustaminen

Sotien loppuselvittelyissä lakkautettiin Liittoutuneiden Valvontakomissionin vaatimuksesta suojeluskunta- ja lottajärjestöt. Vapaaehtoisen maanpuolustustyön aiemmat vankat peruspilarit olivat siten poissa. Maamme jälleenrakennusvuosien aikana lukuisat suomalaiset, erityisesti sotiimme osallistuneet veteraanit kantoivat sisimmässään huolta maamme itsenäisyydestä ja tulevaisuudesta. Heidän ajatuksensa eivät kuitenkaan enää tavoittaneet riittävässä määrin niitä nuoria ikäluokkia, jotka rauhan tultua astuivat kukin vuorollaan varusmiespalvelukseen. Suomalaista nuorta asevelvollijoukkoa uhkasi sotien aikaisten ikäpolvien kokemusten ja näkemysten ketjun katkeaminen, eräänlainen maanpuolustuksellinen näköalattomuus. Tilannetta pahensi vielä tarkoituksellisesti kansamme keskuudessa lietsottu maanpuolustusvastaisuus.

Sotaveteraaniemme yhteiset kokoontumiset johtivat viimein ajatukseen yhdistää voimat uuteen vapaaehtoiseen maanpuolustukselliseen toimintaan. Syntyi kiltajärjestö. Vuodesta 1958 lähtien perustettiin erilaisia joukko-osastokiltoja, joiden ensisijaisena tavoitteena oli aikaansaada luonteva yhdysside samassa joukko-osastossa palvelleiden kesken ja tukea mahdollisuuksien mukaan vaikeuksiin joutuneita sotaveteraaniveljiä. Killoja perustettaessa lähdettiin aina siitä, että ne olivat kokonaan sotilasarvoista ja siviiliammateista riippumattomia yhdistyksiä, joiden jäsenet olivat kiltaveljiä, ja myöhemmin kiltasaria keskenään.

Vankan aseveljeyden perusteella mittamiesten oli helppo lähteä kiltatielle. Useiden veljeskokoontumisien myötä oli jo varhain herännyt ajatus kiinteämmästä yhteydestä.

Tammikuun 14. päivänä vuonna 1964 kokoontui joukko vanhoja mittamiehiä Helsingin Katajanokan Upseerikerholle perustamaan Mittauspatteriston kiltaa. Perustamiskokouksessa oli läsnä ja sopimuskirjan allekirjoittivat Heikki Bachman, Heimo Alastalo, Kalevi Koponen, Veikko Mattila, Raimo Linna, Matti Mäkinen sekä Antero Giers. Vastaperustettu kiltta pyysi ansioituneen mittamiehen professori Tauno J. Kukkamäen puheenjohtajakseen. Yhdistyksen kotipaikaksi merkittiin Helsinki.

Killan ensimmäinen vuosikokous pidettiin runsaan kuukauden kuluttua yhdistyksen perustamisesta eli 29.2.1964. Tietyntaista kiirettä nuoren killan järjestäytymiselle asetti 11.6.1964 pidettäväksi suunnitellut Mittauspatteriston 40-vuotisjuhlallisuuudet. Vuospäivä onnistuikin yli odotusten ja kiltaveljiä kautta maan kokoontui Niinisaloon lähes sata. Keskeiseksi keskusteluteemaksi tilaisuudessa nousi alaosastojen perustaminen. Tähän, monista killoista poikkeavaan menettelyyn oli todella perusteltua aihetta Mittauspatteriston laajasta rekrytointialueesta johtuen. Jo ennen juhlakokousta oli killan laajentamiseen suuntaan otettu ensimmäinen askel, sillä Niinisalon paikallisosasto oli perustettu 9.6.1964.

Killan toiminta käynnistyi oivallisesti. Ensimmäisessä vuosikertomuksessaan vuodelta 1964 todettiin killan jäsenmääräksi 202 mittamiestä.

Killan toiminta laajenee

Vuoden 1965 aikana perustettiin neljä alaosastoa. Viimeisin tulokas alaosastojen joukkoon oli 3.3.1987 perustettu Helsingin alaosasto, joka oli vuosien varrella todettu tarpeelliseksi. Pääkillan ohella vuonna 1988 oli paikallisosastoja Helsingissä, Hämeenlinnassa, Tampereella, Turussa, Porissa, Kankaanpäässä sekä patteriston varusmiesosasto. Viime mainittu perustettiin Mittauspatteriston yhteyteen 1.6.1969. Osasto vaihtoi sittemmin nimensä Mittamiestoimikunnaksi.

Mittauspatteriston killan toiminnan yleiset puitteet muokkaantuivat vähitellen. Vuotuisiin ohjelmiin sisältyivät yhteiset tapaamiset, esitelmät ja tutustumiset eri yhteisöihin ja joukko-osastoihin. Aktiivinen kiltatyö tapahtui lähinnä alaosastoissa. Pääkilta omaksui hyvin nopeasti hallinnollisen roolin.

Jäsenten, eri ikäryhmien yhteenkuuluvaisuutta koetettiin muutenkin korostaa. Kilta pyysi taiteilija Hausmannilta ehdotuksen omasta kiltatunnuksesta, jonka luonnos esiteltiin 7.3.1965 vuosikokoukselle. Killan suuriin hankkeisiin kuului myös osallistuminen Mittauspatteriston komentajien reliefien teettämiseen patteristolle.

Luonnollisesti vapaan killan jäsenten keskuudessa oli erilaisia ajatuksia tavoitteista. Vuoden 1969 vuosikokouksessa esitettiin voimakasta kritiikkiä erityisesti turkulaisten taholta. Esitetty arvostelu oli paikallaan, seuraavina vuosina toimintaohjelmat monipuolistuivat ja niiden luonne muuttui muisteloista ajankohtaisemmiksi tapahtumiksi. Suosituiksi tilaisuuksiksi muodostuivat käynnit kenttätykistön Rovajärven leireille.

Killan julkaisutoiminta

Kiltatoiminnan eräänä keskeisenä tavoitteena on maanpuolustushengen vaaliminen. Kilta otti tällä alueella ratkaisevan askeleen sisällyttämällä ohjelmaansa 5.3.1967 Mittauspatteriston historian laadinnan. Työ annettiin entiselle mittamiehelle, eversti Ahti Paulaharjulle, joka ehtikin ennen 21.3.1971 tapahtunutta kuolemaansa kirjoittaa osan teoksesta. Historian loppuunsaattoi hänen poikansa Jyri Paulaharju.

Kiltaveli Seppo Birkstedt teki 5.6.1970 päivämässään ja killan puheenjohtajalle osoittamassaan kirjeessään mielenkiintoisen ehdotuksen killan omasta tiedotusjulkaisusta. Aloite johtikin Mittamies-lehden syntyyn. Julkaisu muodostikin oivallisen sillan patteriston ja killan kesken.

Palkitsemiset

Yhdistyksen luonteeseen kuuluu myös ansioituneiden jäsentensä ja tukijoidensa työn arvostaminen. Mittauspatteriston killan perussäännöissä otettiin huomioon vastaiset palkitsemiset. Säännöissä mainitaan mm. kunniajäsenyys. Ensimmäisen kerran killan jäseniä palkittiin oman joukko-osaston - Mittauspatteriston - pienoislipuilla 11.6.1964. Pienoislippu on kuitenkin patteriston palkitsemistapa.

Niinisalon Sotilaskotiyhdistys lahjoitti killalle ansioristin. Tämän mittausristin ovat suunnitelleet taiteilija Katriina Kantelinen ja toimittaja Jarmo Kantelinen. Ristin mallikappaleet ja luovutuskirjan antoivat

killalle 3.3.1968 Niinisalon Sotilaskotiyhdistyksen puheenjohtaja Liisa Mattila-Oukari sekä sihteeri Eeva-Maija Virtanen. Sääntöjen mukaan ristin myöntävät killan puheenjohtaja ja Mittauspatteriston komentaja yhdessä. Mittausristi voidaan siis myöntää vain henkilöille, ei yhteisöille. Kun Mittausristiä oli ryhdytty jakamaan 1970-luvulla kasvavassa määrin ja kun se muuttui joukko-osastoristiksi, killalla ei ollut millä palkita jäseniään Mittausristin jälkeen.

Killan vuosikokouksessa 5.3.1967 kiltaveli Heimo Alastalo ehdotti killalle omaa plakettia. Esitys sai myönteisen vastaanoton ja viimein vuonna 1973 plaketti valmistui. Ensimmäiset plaketit luovutettiin juhlallisesti vuosikokouksessa Turussa 10.3.1973.

Plakettia ryhdyttiin myöhemmin jakamaan pronssisena, hopeisena sekä kultaisena. Ensimmäiset uuden arvoluokituksen mukaiset plaketit jaettiin vuoden 1988 vuosikokouksen yhteydessä.

Killan sääntöjen mukaan palkittiin ansioituneita mittamiehiä 2.3.1974 yhdistyksen korkeimmalla kunnianosoituksella eli kunniajäsenyydellä. Tällöin kutsuttiin killan kunniajäseniksi T.J.Kukkamäki sekä Jarl Edgren.

Varusmiesten palkitsemiseksi oli kehitetty oma palkitsemistapansa, tällaiseksi muodostui erityinen mittamieslusikka, joka sai myöhemmin osuvamman nimen "Kiltamitta".

Vuosikokous 8.2.1992 Kankaanpään Kuntoutuskeskuksessa päätti, että ryhdytään toimenpiteisiin killan ansiomitalin aikaansaamiseksi.

Kilta saa oman lipun ja standaarin

Mittauspatteriston kilta sai oman lipun vuonna 1988. Killan 25-vuotisjuhlallisuuksien yhteydessä 11.3.1988 Turussa naulattiin ja vihittiin tarkoitukseensa oma lippu. Lipputoimikunnan puheenjohtaja Pekka Termala luovutti sitten lipun killan hallituksen puheenjohtajalle Ensio Laineelle. Uusi lippu asiaankuuluvine lippuvartioineen oli ensi kerran esillä patteriston perinnepäivänä saman vuoden kesäkuussa. Killan lippua säilytetään Tiedustelupatteristossa Niinisalossa.

Uutena muistamis- ja miksei myös palkitsemistapana ehdotettiin vuoden 1987 vuosikokoukselle oman kiltaviirin eli standaarin valmistamista, joka sai myönteisen vastaanoton.

Sekä lipussa että standaarissa ovat perusväreinä tykistön punainen ja musta sekä kuvioina patteriston erikoismerkki ja puolustusvoimien tornisymboli.

Yhtä jalkaa

Mittauspatteriston kilta liittyi heti sopivan tilaisuuden tullen yhteiseen veljesjärjestöön, Kiltujen Neuvottelukuntaan ja sittemmin muodostettuun Maanpuolustuskiltojen Kiltaneuvostoon.

Tykistön perinneyhdistyksen, sittemmin Tykkimiehet ry:n kanssa oli alun alkaen hyvin tiivis yhteys.

Mittauspatteriston siirtyessä Tykistökoulun alaisuuteen vuonna 1979 ja kun patteriston elo itsenäisenä joukko-osastona päättyi, kiltta reagoi nopeasti tapahtuneeseen. Killan vuosikokous päätti 10.3.1979 lähettää asiaa koskevan julkilausuman Pääesikunnan komento-osastolle esittäen Mittauspatteriston säilyttämistä. Killan jäsenillä oli perusteltua otaksua, että oma erikoisjoukko-osasto typistyisi vähitellen olemattomiin. Näin ei onneksi tapahtunut, joskaan itsenäistä joukko-osastoa patteristosta ei enää tullut.

Mittauspatteriston ja Mittauspatteriston Killan yhteistoiminta on ollut kaiken aikaa kiinteätä ja tuloksellista. Kenties aselajin pienuus ja pitkälle teknillinen työkenttä, on synnyttänyt hyvän yhteishengen, joka on jatkunut myös palvelusajan päätyttyä.

Killan tukitoimet Mittauspatteriston perinteiden vaalinnassa sekä varusmiesten viihtyvyyden kohentamisessa ovat olleet esimerkillisiä.

Vuosien saatossa Niinisaloon ovat kokoontuneet myös sodanaikaisten mittauspattereiden henkilöstöä tapaamaan aseveljiään sekä muistelemaan kansamme ankaria kohtalonvuosia.